

Predmet: Sanski Most II

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 4/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Optuženi: Branko Basara

Glavni pretres: 01.12.2021.

Ispitivanje svedoka Dragana Majkića

Svedok optužbe Dragan Majkić ostao je u svemu pri iskazu koji je 26. novembra 2005. godine dao pred Tužilaštvom BiH. Objasnio je da je bio načelnik Stanice javne bezbednosti u Sanskom Mostu do 1. maja 1992. godine. Tokom marta 1992. godine došlo je do pogoršanja bezbednosne situacije u gradu pa je optuženom, kao komandantu VI sanske brigade, uputio dopis sa molbom da dođe u grad jer je međunacionalni sukob stanovništva neizbežan. Brigada je došla 6. aprila i komanda brigade se smestila u mesto Luči Palanka. Otišao je u komandu i razgovarao sa optuženim.

Dana 13. aprila 1992. godine dobio je informaciju da paravojna formacija Srpske odbrambene snage (SOS) traži hitan sastanak sa predsednikom opštine Nedeljkom Rašulom da preuzmu vlast. Inače, SOS je formiran odmah po formiranju SDS-a, a kasnije su njeni pripadnici bili pripadnici VRS. Predsednik opštine ga je obavestio da će se taj sastanak održati sutradan u 16 časova u parohijskom domu. Svedok je otišao u Banja Luku kod svog načelnika Stojana Župljanina i obavestio ga je o situaciji, na šta mu je Župljanin rekao da čuva policiju ukoliko dođe do pucnjave. Inače, SOS je tada brojao oko 20 ljudi, njihov komandir je bio Dušan Šaović, i protiv njih je bilo 15 prijava za krivična dela izazivanja opšte opasnosti eksplozivnim napravama.

Kada se vratio u Sanski Most, sastanak je već trajao. Bilo je govora o formiranju kriznog štaba u koji je ušao Rašula i dogovoreno je da se ide u pregovore sa SDA i HDZ po pitanju mirnog razlaza. Pregovori su trajali sledeća dva dana, i postignut je dogovor da se mirno raziđu 17. aprila 1992. godine. Međutim svedok je pozvan noću da dođe na sastanak Kriznog štaba, gde su mu rekli da sutra moraju napasti SUP jer se nisu mogli dogovoriti oko toga kome će pripasti zgrada SUP-a. Svedok je rekao da se policija ne sme umešati u to i da ne dolaze do zgrade SUP-a. Sutradan Muslimani koji su radili u SUP-u skoro da nisu ni došli na posao. Svedok je sa komandrom Enverom Hujićem i optuženim razgovarao o nastaloj situaciji, i optuženi je tada rekao da neće dozvoliti sukob. Tada je svedok rekao Enveru da ide kući, navodno na odmor, do ponedeljka, a ako SDS ne ustupi drugu zgradu muslimanskoj policiji, da u ponedeljak dođe na posao. Enver je pozvao SDA i nakon razgovora rekao mu je da je dobio instrukciju da ne odlazi iz zgrade. U zgradu policije su došli svi policajci, Srbi, Hrvati i Muslimani, i dogovoreno je da ostane ko hoće. Muslimani su u ranim jutarnjim satima otišli. Tokom noći 17/18. aprila 1991. godine političari SDA i HDZ pokupili su policajce Hrvate i Muslimane i zauzeli zgradu opštine. U zgradu policije su zatim došli predsednik opštine Rašula i njegova delegacija i rekli da se HDZ i SDA nisu mogli dogovoriti, pa je Rašula dao ultimatum da će, ukoliko se ne napusti zgrada opštine,

uslediti napad. Svedoku je javljeno da su iz zgrade opštine otišli političari, ali da o tome nisu obavestili policajce. On je pozvao policajce Hrvate i Muslimane koji su bili u zgradi opštine i rekao im da su ih političari napustili, a oni su mu rekli da o postavljenom ultimatumu nemaju nikakvih saznanja. Došlo je do manje razmene vatre, a brzo su pripadnici SAS-a javili da su ušli u zgradu opštine i da nije bilo stradalih. Tek sutradan svedoku je javljeno da je jedan policajac iz zgrade opštine pronađen u blizini jer je uganuo nogu – bio je pijan i tu je zaspao. Svedok je odredio policajca koji ga je odvezao kući. U narednih desetak dana svedok je organizovao punktove, a 1. maja 1992. godine ga je Krizni štab smenio, tako da je narednih meseci bio neraspoređen. Prilikom ulaska u zgradu policije nije bilo tenkova i oklopnih vozila, niti je bilo pripadnika VI sanske brigade.

O događajima u Mahali zna da je VI sanska brigada 25. maja 1992. godine tražila da muslimansko stanovništvo preda oružje, ali da je odziv bio slab. Prilikom razoružavanja u Mahali došlo je do sukoba sa onima koji nisu predali oružje i bilo je puškaranja, nakon čega su Muslimani napustili Mahalu. Nije mu poznato ko je naredio granatiranje Mahale. U kasnijem periodu bilo je sukoba i kod Vrhpolja, gde je bio poginulih na obe strane. Tu je jedan Musliman iz puškomitraljeza ubio tri srpska vojnika koji su išli u akciju razoružavanja.

Faktičku vlast u Sanskom Mostu imao je Krizni štab. Brojao je osam članova, a među njima je bio i jedan predstavnik SOS-a. Oni su smenjivali i direktore firmi. Predsednik SDS-a, odnosno Rašula, imao je glavnu reč u Kriznom štabu. U odnosu na hapšenja i privođenja članova SDA oko 25. maja 1992. godine, poznato mu je da je predsednik SDS-a krajem maja meseca pročitao neki proglas u kome svu krivicu preuzima na sebe. Civilna vlast je formirana 4. maja 1992. godine i oni su tada preuzeli vlast od Kriznog štaba.

Kasnije je formirana Prva srpska brigada i njeni pripadnici su privodili Muslimane u sportsku halu. Bili su zatvarani i u prostorije pojedinih firmi. Te objekte je čuvala policija i po jedan vojni policajac. U zgradi policije bila je pritvorska jedinica. Zatvorenici su iz grada prebacivani u vojni logor na Manjači.

U samom gradu vojske nije bilo. VI sanska brigada je bila udaljena od grada 15 kilometara, a štab joj je bio u mestu Lušci Palanka.

Sledeći glavni pretres zakazan je za 14. januar 2022. godine, sa početkom u 9:30 časova.